

Psikiyatri ve Antipsikiyatri Açısından İnternet Bağımlılığı

Internet Addiction in terms of Psychiatry and Anti-Psychiatry

İrem Anlı¹

İstanbul Bilim Üniversitesi

Threat Talk: The Comparative Politics of Internet Addiction

Mary B. Mnajikian

New York, Routledge, 2016, 200 pages

Bağımlılık, genel olarak tedaviye dirençli olması ve tekrarlama olasılığı ile ruh sağlığı alanını meşgul eden önemli konulardan birisidir. Aynı zamanda bireyin ve toplumun işlevselliğini de etkilemesi dolayısıyla sosyal bir meseledir. Ekonomik, kültürel, teknolojik ve sosyal gelişmelerle ve değişmelerle beraber bağımlılığın nesneleri de çoğalmış ve değişmiştir. İnternet bağımlılığı günümüzde bu yeni bağımlılık türlerinden birisidir ve İnternet bağımlılığının etkisi uluslararası düzeydedir. Bu gelişme sonucunda, hangi durumlarda İnternet kullanımının bir bağımlılık olarak tanımlanabileceği ve sonrasında nasıl bir yaklaşım belirleneceği süreci işlemeye başlamıştır. Ele alınan bu eser, İnternet bağımlılığının nasıl tanımlanabileceğini ve farklı kültürlerde nasıl ele alındığını büyük oranda kapsamakta ve alanda çalışanlara farklı bir bakış açısı da verme potansiyeli taşımaktadır.

Mary B. Manjikian; Robertson School of Government'ta profesördür. Karşılaştırmalı politika, uluslararası ilişkiler kuramı, terörizm, politika ve medya alanlarında çalışmakta olup bu konular üzerine basılı iki kitabı ve birçok akademik çalışması bulunmaktadır.

¹ Yrd. Doç. Dr. İrem Anlı, İstanbul Bilim Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Psikoloji Bölümü, Büyükdere Cad. No: 120, Esentepe, Şişli 34394 İstanbul. Eposta: iremanli@superonline.com

Manjikian, bu eserinde İnternet bağımlılığını psikiyatrik ve psikiyatri dışı olarak ele almış; aynı zamanda genel olarak bağımlılığın farklı kültürlerde ne şekilde ele alındığını karşılaştırmalı bir şekilde inceleyerek alana dair temel bir anlayış ve kavrayış sunmayı hedeflemiştir. Günümüzün yeni bağımlılık nesnesi İnternetin hangi noktadan sonra kişilerin işlevselliğini bozmaya başlayacağını iyi anlaşılması, geliştirilecek çözüm önerilerinin niteliğini de arttıracaktır. Eser, bu yeni bağımlılık alanını kültürlerarası bakış açısıyla da tanıtarak hem bağımlılık alanında çalışan uzmanların hem de sosyal psikoloji ve sosyoloji alanında çalışan akademisyenlerin faydalanabileceği özgün bir kaynak niteliğindedir.

Kitap, beş ana bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde yazar teknolojik gelişmelerin toplumları nasıl etkilediğini ele almış ve siber teknolojinin ne derece tehdit içerdiğini detaylıca incelemiştir. Aynı zamanda 1990'ların ikinci yarısından itibaren İnternet bağımlılığı kavramının gündemimize nasıl yerleştiğini tartışmıştır. Buradan yola çıkarak İnternet bağımlılığının Amerika ve Çin kültürlerinde nasıl birbirlerinden farklı ele alındığını anlatmıştır. Yazarın İnternet bağımlılığını tarihsel çerçeve içinde ele alıp bir yanda bireyselliğin diğer yanda bağımlılığın ön planda olduğu iki farklı kültür açısından kavramı incelemesi, alana geniş bir bakış açısı kazandırması açısından yararlı olmuştur.

İkinci bölümde bağımlılık kavramı antipsikiyatri bakış açısından ele alınmıştır. Burada bağımlılığın, diğer ruh sağlığı bozukluklarından farklı olarak bir dış nesnenin varlığını gerektirdiği tartışılmıştır. Antipsikiyatri bakış açısıyla İnternet bağımlılığının, İnterneti “şeytanlaştırma” olduğu öne sürülmüştür. İkinci bölüm bağımlılık ve İnternet bağımlılığı kavramlarını son derece detaylı bir biçimde ele alan kısımdır ve burada antipsikiyatrik bakış açısının tartışılması kitaba özgünlük katmaktadır.

Üçüncü bölümde eleştirel psikiyatri açısından bağımlılık ve İnternet bağımlılığı işlenmiştir. Burada yazar değişen kültürler içinde “delilik” kavramının nasıl inşa edildiğini incelemiştir. Zihinsel hastalığın yaşanan kültüre ve topluma göre tanımlandığı tartışılmış; buradan yola çıkarak İnternet bağımlılığının da benzer biçimde zamanın şartları içinde tanımlanmış bir bozukluk olduğu öne sürülmüştür. Bu bakış açısına göre İnternet “şeytan” değildir ve İnternet bağımlılığı, bir tür bağımlılık olmaktan çok kişilerin kendi zamanlarını yönetememe sorunu olarak ele alınmıştır. Yazar bazı ruh sağlığı hastalıklarının bazı zamanlarda aniden türeyip türemediğini incelemiş ve İnternet bağımlılığı kavramının neden ortaya atıldığını, bunun bir ruhsal hastalık olup olmadığını ve zaman içinde normalleşebilme ihtimalini tartışmıştır. Bu bölümde İnternet bağımlılığının diğer ruh sağlığı bozuklukları ile karşılaştırmalı olarak ele alınması kitabı içerik açısından zengin kılmaktadır.

Dördüncü bölümde İnternet bağımlılığının toplumda nasıl güvenlik açığı yarattığı tartışılmıştır. Bu açıdan bakıldığında İnternet bağımlılığının bir epidemik olarak ele

alınabileceği ihtimali üzerinde durulmuştur. Toplumsal psikoloji açısından açıklayıcı ve özgün bir bölümdür.

Beşinci bölümde ise İnternet bağımlılığının Amerika ve Çin kültürlerinde nasıl ele alındığı istatistik verilerle de tartışılarak detaylandırılmıştır. Yazar bir kültürde tamamen hastalık olarak ele alınan bir durumun başka bir kültürde nasıl desteklendiğini tartışmış, bunu yaparken iki kültüre de eşit mesafede ve objektif yaklaşmıştır.

Kitap oldukça geniş kapsamlı bir anlatıma ve içeriğe sahiptir. İnternet bağımlılığı hakkında bilgi edinmek isteyen hemen her kesime hitap edebilmektedir. Kitabın anlatım dilinin akıcı olması, konuların kolay anlaşılmasını ve okurken dikkatin dağılmamasını sağlamaktadır. Özellikle ikinci ve üçüncü bölümler, bağımlılığın doğasının farklı açılardan anlaşılması açısından merak uyandırıcıdır. Kültürlerin tartışıldığı birinci ve beşinci bölümler ise tekrarlar içermesi ve kültürel bakış açısının çok uzun ele alınması sebebiyle okuyucuyu yorabilir. Genel olarak kitap, hedeflediği amaç olan İnternet bağımlılığının nasıl ele alınması gerektiği konusunu tatminkâr ve özgün bir biçimde ele almıştır.